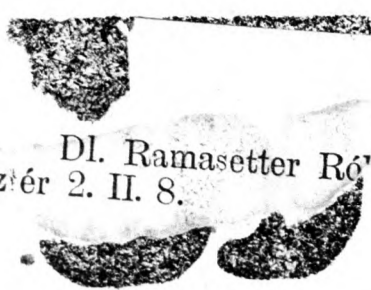

Szerkesztőség kiadó-hivatal és nyomda

Ciuj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: 228
Szerk. és kiadói: 977, 228 és 104. I. Diszkrét 2. II. 8.

Kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza

UJ KELET

ESZÉK-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is lej 4
Bukarestben — — 5

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35—
Egy szám ára — ck 1:00

1926 január 6 Szerda

Ciuj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 4 szám

5686. Tévét 20

A herceg nyugtalan

Az elegáns herceg, aki megszokta, hogy mindenütt udvariasan és kellő hódolattal fogadják, tegnap álépte a börtön kapuját, leült cellájára ágyának szélre, hogy a földi igazságszolgáltatás kifürkészhetetlen titkairól gondolkozzék. Majd mikor értelme nem tudott megbirkózni ezzel az érthetelenséggel, felállt és nyugtalanul fel-le járkált cellájában. Bundáját sem vetette le, nyilván azért, mert magasabb hatalmak beavatkozását várta, akik majd kiszabadítják kényelmetlen helyzetéből. Végül is a főgárncok mellett figyelmeztetnie arra, hogy le kell feküdni, mert a börtön szabályai ellenkeznek a szabad akarat és a szabad cselekvés princípiumaival.

A háboru utáni erkölcsök hatalmas époszában a frachamisítás ügyét és eme csuf ügyügynökei kétségkívül egy külön fejezet illeti meg. Fascista, ébredő, fajvédő jelszavak alatt falanxba sorakoztak mindazok, akik nem akarták tudomásul venni a megváltozott idők parancsát, s a megingott társadalmi és gazdasági rendben aranyat akartak fecsarni a köznyomorból, a tömegek hiszékenységét, az elkeseredés hangulatát pedig kalózcélokra akarták mozgósítani. Ideig-óráig sikerült is ez nekik. Am a bűn, bármilyen takaró, bármilyen jelszó alá is rejtették arcukat, bizonyos idő multával megmutatkozik s megbosszulja magát. Ingóvány, bizonytalanság, gazdasági anarchia termelte ki a korrupció ezen lovagjait, illő tehát, hogy az ingóvány visszahívja őket mindörökké a közszereplés terebélyéről.

Az az út, amelyet a herceg az előkelő főúr palotájából a börtön cellájáig megtett, korunk legjellegzetesebb anyagával van kiköveve. Korrupciónak hívják és annak a hibrid mentalitásnak mellékterméke, mely a háboru utáni időkben az összes gyöngéjelmű embereket hatalmába kerítette, politikai frakciók és különböző társadalmi megmozdulások élére vetette. Országok, népek, társadalmi osztályok szörnyű tragédiáinak voltak vámszedői ezek a korrumpált urak, a legbomlasztóbb internacionálé felkent lovagjai, akik társadalmi rangra és pozícióra való tekintet nélkül állottak be abba a titkos társaságba, amelyek különböző frakciók védőszárnya alatt a saját maguk anyagi és hatalmi előnyeiket akarták mindenáron biztosítani.

A herceg ur már visszaérkezett az ingóványhoz, amelynek útjain nem először indul el, mert hiszen a háboru vértől csuszamlós iszapjában már egyszer hangzatosá tette a nevét bizonyos burgonyapanamákkal kapcsolatban. Akkor még a hatalom delelőjén állott a herceg, bántódása nem igen eshetett. Am ugylétszik, ma már a magyar közvélemény is megelégette a jelszavak alatt kalózáru rejtgető politikai ügynökök működését s a „kurzust” új kurzus váltja fel: a tisztítás és a tisztulás kurzusa. Egy nemzet presztizse és érdeke végül is fontosabb kell, hogy legyen egynéhány kiváltságos és felkapaszkodott érdekénél. Ha nem volna így, akkor a herceg soha sem léphette volna át a börtön kapuját, hanem tovább folytatódná elegáns életmódját s tovább igyekezne a nemzet subája alatt elkövetett frankhamisítással a maga érdekeit szanálni. Lassan-lassan lebul a lepel a reakció jelszavai mögé buvó, de valójában csak a korrupció anyagi előnyeit halászatgató vezérekről s egész Európa színe előtt bizonyosságot fog nyerni az a rég tudott igazság, hogy a haladás és az igazságosság ellenségei tulajdonképen nem egy régi mentalitás és erkölcs bányáit akarják megvédelmezni, hanem csak saját egyéni érdekeiket akarják megvédelmezni igazgató legjobban alkalmas jelszavaikkal.

A mai minisztortanács

Angheliescu likvidálja a Fundatia Carol. Marzescu igazságügyminiszter szabadságra ment

(Bucuresti-Bukarest, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt fél 12 órakor minisztortanács volt Bratianu Jonel elnöke alatt. A minisztortanács egyhavi szabadságot szavazott meg Marzescu igazságügyminiszternek. Ezen időt Marzescu Vichi bea tölti. Az igazságügyminisztérium vezetésével Chirculescu munkasügyi miniszter kapott ideiglenes megbízást.

A különböző szubvenciók ügyében, amelyeket a minisztériumok adnak úgy határoztak, hogy minden minisztérium csak a saját ügyköréhez tartozó munkálkodásért adhat szubvenciót.

A Károly alapítvány sorsa

A minisztortanács tárgyalás alá vette a Fundatia Carol kulturintézmény átszervezését és Angheliescut bízták meg, hogy végezze ezen munkálatokat. Ennek megfelelően Angheliescu közoktatásügyi miniszter ma hosszabb megbeszélést folytatott Paul Angheliescuvval, a királyi udvar marsalljával. A megbeszélés tárgyát a Fundatia Carol likvidálása képezte. Abban állapodtak meg, hogy ezt az intézményt a közoktatásügyi minisztérium határárába utalják és be lesz rendezve a Casa Scara-ba.

Bucuresti-Bukarest, január 5. Mardarescu hadügyminiszter és Nicoleanu, a fővárosi rendőrprefektus között ma megbeszélés folyt arról, hogy mik-pen lehetne elejét venni az esetleges tüntetéseknek a holnapi ünnepek alkalmával. Mardarescu napiparancsban hívja fel a katonaságot, hogy bizzon az ország vezetőségében és ragaszkodjon a királyhoz.

A második hadtest parancsnoksága megállapította a holnapi vízkerezt alkalmával Bukarestben tartandó katonai ünnepek programját. Davidoglu és Florescu tábornokok kaptak megbízást az ünnepek szervezésére. Az ünnepeken résztvesz az egész királyi család. Rendes istentisztelet után Ófelsége fogadja a csapatok felvonulását.

Bratianu ragaszkodik a repülőgép-ügy vizsgálatához

Ma délelőtt Bratianu Jonel magához kéréte Mardarescu hadügyminisztert, hogy referáljon a katonai repülőgépek beszerzése ügyében. Kiszivárgott hírek szerint a miniszterelnök ragaszkodik eddigi álláspontjához, amely szerint le kell folytatni a vizsgálatot az Armstrong és Zocker gépeket átvevő katonai bizottságok ellen.

A királyi ház új statutumai

A királyi család tagjainak jogai és kötelességei

(Bucuresti-Bukarest, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Károly trónörökös lemondása körül támadt óriási izgalom teljesen elcsendesedett és a közvélemény belenyugodott a befejezett tényre. A „Monitorul Oficial” mai száma már közli azokat a törvényeket, amelyeket a nemzetgyűlés, illetve a parlament ratifikált. A közölt törvények között van az is, hogy Károly lemondása folytán elvesztette politikai jogait és katonai rangját. Törölték őt továbbá a hadsereg és a ezenátus tagjainak sorából.

A nemzetgyűlés rendkívüli ülése által elfogadott javaslat a királyi család házi szabályzatáról a következőket tartalmazza:

Az első fejezet 1. szakasza szerint a királyi család tagjainak anyakönyvi okmányait az igazságügyminiszter, az államtitkár asszisztálása mellett állítja ki három példányban, amelyek közül egyik a királyi, a másik az állami levéltárba kerül, a harmadik pedig az illetékes anyakönyvvezetőhöz. A 3. szakasz szerint a királyi család tagjai addig, amíg ehhez a családhoz tartoznak, nem viselhetnek más nevet és keresztnévet csakis azokat, amelyek a születési anyakönyvbe be vannak vezetve.

Ez a határozat azonban nem akadályozza meg irodalmi és művészi álnévek használatát. Azok, akik lemondtak, vagy elvesztették a királyi családhoz való tagsági jogukat, nem használhatják az igazságügyminiszter által bevezetett nevet és csakis azt a nevet vehetik fel, amelyre Ófelségétől felhatalmazást kapnak.

A második fejezet 5. szakasza értelmében a királyi család tagjai abban a városban laknak, ahol a királynak is székhelye van, kivéve azokat az eseteket, amikor Ófelsége más lakhelyet jelöl ki részükre. Az özvegy királynénak lakhatási joga van a királyi palotában. A trónörökös és anyja a fővárosban lévő főhercegi palotában lakik. A 7. szakasz értelmében a trónörökös és a királyi család tagjai, akik lemondtak címükről és jogaikról, elvesztik politikai jogukat is és csak akkor teledhetnek le az országban, ha erre a királytól, vagy pedig a régenstanácstól felhatalmazásuk van.

A lemondás alkalmával a királyi család tagjai

elvesztik katonai rangjukat is, miként azokat a magas hivatalokat is, amelyekre, mint a királyi család tagjainak, megbízásuk volt.

A királyi család tagságának jogáról való lemondás esetén a főhercegek vagyonát az ilfovi törvényesek által kijelölt gondnok fogja kezelni.

A negyedik fejezet 10. szakasza a király házasságára vonatkozik. A király házasságkötését az igazságügyminiszter végzi a minisztortanács külön felhatalmazása alapján. Ő végzi a házasságkötést abban az esetben is, ha az külföldön történik is. A trónörökös és Románia hercegei és hercegnőinek házasságai bármilyen korban és bárhol is legyen az kötve, csak abban az esetben jogerős, ha ehhez Ófelsége a király hozzájárult.

A trónörökös és a királyi családnak azon tagjai, akik Ófelsége beleegyezése nélkül kötnek házasságot, megszűnnek tagjai lenni a királyi családnak és elvesztik összes jogukat, amelyek ehhez a minőséghez vannak kötve.

Az ötödik fejezet 14. szakasza szerint a királyi családnak azok a tagjai, akik az uralkodóház házi szabályai szerint nősültek meg, a király beleegyezésével kérhetik házasságuk felbontását mindazon okokból, amelyek a román polgári törvénykönyvben foglaltaknak, figyelembe véve a jelen szabályzat módosító rendelkezéseit is. Válóperben a bukaresti tábla illetékes. A 16. §. szerint külföldi bírói hatóságok előtt válási eljárás meg nem indítható.

A hatodik fejezet 17. szakasza kimondja, hogy a királyi család egyetlen tagja sem adoptálhat senkit. A 18—20 paragrafusok a házi hatalomról intézkednek. Ezek szerint a király az uralkodó család feje, a királyi család azon tagjai, akik elvesztették címüket, prerogatívájukat, lemondottaknak tekintetnek a gyermekeik feletti hatalomról. A szülői hatalom és gyámság a királyra, vagy a régenzségre száll.

A további szakaszokban az új szabályzat adu nisztrativ rendelkezéseket tartalmaz a király, vagy a királyi család tagjainak végrendeletéről és örökösödési formalitásáról. A 24. szakasz szerint a királyi ház tagjait csak úgy helyezik jogukba örökösödés esetén, ha semmilyen ellenvetés nem történt

na
mii S. A.
isoara.
shoz
k.
..... 55
..... 20
..... 160
..... 160
..... 150
..... 160
..... 160
..... 80
..... 160
restesiu) 250
..... 50
szolgálmuk
vkönyveire
S
G.S.

ez ellen. A 25. paragrafus kimondja, hogy a királyi ház tagjainál valamelyik házastárs külföldi tartózkodása esetén a királyi hozzájárulás pótolja a házastársi beleegyezést.

A tizedik fejezet 26 ik szakasza kimondja, hogy Románia királyát, királynőjét, trónörökösét, hercegeit és hercegnőit nem lehet sem kihallgatásra, sem tanúként beidézni sem polgári, sem bünyben. Bármilyen jogi ügyben, ahol a törvény személyes megjelenést ír elő, hozzájárulásukat a bíróság delegátusa is kivetheti tőlük. A román polgári törvénykönyv valamennyi rendelkezése, amely nem áll ellentétben a jelenlegi szabállyal, a királyi család tagjaira is alkalmazhatók.

A nemzetgyűlés által elfogadott szabályzatot a szokásos parlamenti formasságok és a kormány ö z szes tagjainak aláírása fejezi be.

Ibn Ezra

„Bölcsőm felett, a születésemet
Valami balcsillagzat lesse.
Még jó, hogy nem keresztetem gyertyákkal
Mert akkor tán sohase lenne esta.“

Alig volt még költő, aki ilyen röviden és ennyire csattanó akasztófahumorral tudta volna megírni a maga életének epigrammáját, mint az aki ezt a négy keserű-kacagó verssort írta: Abraham ban Méir Ibn Ezra, akit is mind közönségesen csak Ibn Ezra néven ismernek a mai istenes biblia- és talmudtudósok. A keresztény időszámítás 1092. évében született a spanyolországi Tudelában és 1167 január hárcában halt meg Aragóniában, halálának tehát éppen most van 800-ik évfordulója. Egyike volt azoknak az embereknek, akiknek életműve mély nyomokat hagyott az utána következett zsidó évszázadok szellemi történetében. A híres spanyol-héber költészet egén, Gabirol, Moe Ibn Ezra és Jehuda Hallévi mellett ő volt a negyedik ragyogó fényességű csillag. De nem csak izig-vérig poéta volt, hanem polihiszter, a szórak, minden tudást és tudományt magába ölelő értelmében. Korának egyik legnagyobb gramatikusa volt, tökéletesen beszélt a héber, arab, szir és spanyol nyelveket, korát megelőző szélsőkorú orvosi tudása volt és ugyanakkor ragyogó szellemű theológus, matematikus, csillagász és filozófus.

De az, amivel a legmaradandóbb és legtermőbb barázdákat szántotta a zsidó történelem évezredes ugarján, ez az ő örökértékű és a mai értelemben vett modern filológiai eszközökkel dolgozó biblíamagyarázó munkássága volt. A biblíatudomány manapság egyike a legnagyobb terjedelmű tudományoknak és nem könyvtárakat, de egész városrészeket kellene könyvekkel megtölteni, ha mindazt össze akarnák gyűjteni, amit a biblíamagyarázat terén eddig írtak és még állandóan írnak. De a legmodernebb biblíamagyarázó és kutatók sem tudják elkerülni, hogy műveikben állandóan ne hivatkozzanak Ibn Ezrára, a kilencszázéves elzoltó nagy héber poétára és bátor szavú tudósra. Ma, halálának évfordulóján, nem a nagy költőnek, de az élelműjű bibliakommentátor emlékét akarom idézni — és meg van a jó okom rá. De illik néhány szóval az élete lefolyásáról is említést tenni, erről a hihetetlenül nyugovástalan hányt vetett életéről, amely szinte kikristályosodott típusa az örök pletásorának és a lángéssz vezetésének.

Szegény szülők gyermeke volt és már egészen fiatal korában rákényszerült, vagy ráhajtotta valami nyugtalanító vágyakozás a bolyongó életre. Szülőhelyéről Cordovába ment, ahol hamarosan benső baráti viszonyba került az akkor dicősege csucs pontján álló legnagyobb zsidó poétával, Jehuda Hallévível. Alig mulik el valami rövid idő, már egy másik városban, Lucenában úti fel átrát ez a nagy vándorégyen, de ott sem húzamosabb tartózkodásra. Valami leküzdhetetlen ösztön, a mindent tanulni, a mindent látni végyakozás Kelet felé hajszolja, bebarangolja Marokkót, Egyiptomot, Babiloniát, Palesztinát, egész Indiát és még számtalan ázsiai és európai országot, hogy aztán tudással és tapasztalatokkal csordultig megtelje, de ugyanolyan szegényen, mint ahogyan utnak indult, visszatérjen Spanyolországba. A spanyolországi zsidóság nagy tragédiája újra kezébe nyomta a vándorbotot — és mostan már Európát vándorolja végig. Hol Rómában, hol Franciászág egyes városaiban tűnik fel, de bárhol is veti a sors, egy-egy helyen való tartózkodásának emlékét egy-egy újabb tudomány, vagy költői alkotással örökíti meg. Így született meg állandó bolyongások közben, szinte vándorúton,

ragyogó munkái és többek között a biblia összes munkáihoz írt tudományos magyarázatai is. Érdekessé tesz felsorolni Ibn Ezra irodalmi munkásságának summáját. Írt összesen: tizenhárom önálló exegetikai (biblíamagyarázó) munkát, négy nagystílusú theológiai munkát, nyolc grammatikai könyvet, két orvosi tanulmányt, öt csillagászati művet, két matematikai szakiratót, egy filozófiai művet és több kötetre menő költői művet, főleg rövid istenes és világi verseket.

Ibn Ezra, ez a nyugtalan vándor zseni, korának egyik legragyogóbb egyénisége. Erőtől duzzadó, sziporkázó szellemű és szellemességű ember volt és mint ilyen, az első volt azoknak a sorában, akiknek lelkében nyílt konfliktusban élt a hit és a tudás. Szinte két különálló lélek birkozik benne egymással: az egyik az ősi hit szépségei felé vonzza, a másik a józan gondolkodás köreire húzza. Ez a lelki konfliktus adja meg Ibn Ezra irodalmi művének nyugtalan, nyugtalanító, mert állandóan szélsőségek között röpöködő jellegzetességét. Ma szigorúan hívő, holnap mint szkeptikus, szabadgondolkodó kritikus, ma könnyekig szentimentális, holnap kacagó szatíra szakad ki belőle, ma a zsidóság mély poézise ejti hatalmába, holnap súlyos matematikai problémák foglalkoztatják, — de szellemi csapongásainak minden stációjáról, — mint egy vers a refrénjéhez — úgy tér vissza állandóan az ő legnagyobb, legégyebb szerelméhez, a bibliához. Ibn Ezra biblíamagyarázatai, ma szinte a kodifikáltság erejével bírnak a zsidó biblíatudományban. Halott ez nem mindig volt így. Ibn Ezra mélyen szántó zsenije súlyos kritikai hangot vitt be a biblíamagyarázatba és a konzervatív zsidó elemek nagyon sokáig szinte olyan szemmel nézték az ő magyarázatait, mint a mai, konzervatív zsidóság az ugynevezett modern biblíakritikát.

Egyébként ez nemcsak Ibn Ezrával esett meg, hiszen tudjuk, hogy a nagy Maimonidesnek, a mai zsidó hitélet legnagyobb kodifikátorának műveit is elemi féltáborodással fogadta az egykori konzerva-

Verekedés a pozsonyi hitközségben

A választási harcok epilógusa

(Pozsony, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes az a minősíthetetlen eljárás, az ellyel a szlovenszki ortodox iroda vezetősége a legutóbbi képviselőválasztások alkalmával meggátolta, hogy zsidó képviselő jusson be a cseh parlamentbe. A választás során kiobbant harc most a hitközségben folyik tovább. Különösen a pozsonyi hitközségben oltott szomorú méreteket a háborúság. A pozsonyi „Reggel“ című lap e jelenségekről a következőket írja:

A pozsonyi ortodox zsidóság körében a nemzetgyűlési választások óta elkecseregett belső harc folyik. A helyzet ugyanis az, hogy Pozsonyban nemcsak a neológ zsidóság között vannak a cionista musnak hívei, hanem az ortodoxoknak, különösen a fiatalabb generációnak nagy része is törhetetlen híve a cionista eszmének.

Ezek a fiatalok már a választások ideje alatt is felháborodva látták, hogy az országos ortodox iroda, amelynek célja tisztára felekezeti érdekek megvédése lenne, teljesen a pártpolitika szolgálatába állt, sőt egyenesen irtóhadjáratot indított a cionisták ellen. A felháborodás az ortodox cionisták között tetőpontjára ért akkor, amikor a zsidó gazdasági párt, amely az országos irodában útjára fel vezérkari táborát, az érsekújvári kerületben nem állított jelöltet, de ahelyett, hogy szabad kezet engedett volna az ortodox zsidóságnak, egyenesen kimondta, hogy ortodox zsidó minden pártra szavazhat, csak cionistákra nem.

Hogy az imperatív jelszó ellérése a pozsonyi ortodox zsidók túlnyomó többsége mégis a cionista jelölt listájára szavazott, legjobban bizonyítja, hogy ősszáz neológ szavazó mellett a cionista jelölőlista Pozsony városban több mint háromezer szavazatot kapott.

Még jobban kifejezésre jutott az ortodox cionisták ereje a néhány hét előtt lezajlott hitközségi választásoknál, ahol a régi, mereven anticionista vezetőség csufos vereséget szenvedett és a fiatalok, az ugynevezett „bőkepárt“ került kormányra, amely az örökös belvillongás helyett a megártás jelszavával állt sorompóba.

Különösen Pappenheim volt elnökségi tag ellen viták a „bőkepártiák“ kemény tusát, aki felekezeti türelmetlenségében még a pozsonyi ortodoxok világhírű tudós főpapját, Schreiber Akibát sem ki-

tiv zsidóság és így nagy rabbinikus tekintélyek anathema alá vetették és eltöltötték Maimonides tanainak olvasását. Valóban ugy v.n, hogy a biblíakritika, a legősibb zsidó tudományok egyike és Ibn Ezra, a mai zsidó vallástudomány e nagy tekintélye semmiben sem áll a mai biblíakritikusok mögött. Csak egy jellemző példát erre. Van a biblíának egy híres sokat vitatott kitétele. Egy eset elbeszélésével kapcsolatban a biblia megjegyzi, hogy „vohakkónáni az baareca“, magyarul: „a kanaaniták akkor még az országban voltak“. Magától adódik a föltevés, hogy ennek következtében akkor, amikor ezeket a sorokat írták a kanaaniták már nem voltak az országban. Minthogy pedig hitünk szerint az egész biblíát Mózes írta, az ország elfoglalása előtt, tehát a vitatott kitétel nem származhatik Mózesről, mert hiszen Mózes életében a kanaaniták még az országban voltak. Ez a bátor szavú tudós a következő magyarázatot adja: a biblia e mondata felett titok lebeg és aki tudja a titok nyitját — az hallgasson felőle. Nyilvánvaló, hogy mit értett ez alatt Ibn Ezra! Ő, a mai zsidó biblia és talmudtudomány egyik legnagyobb és legelfogadottabb tekintélye.

Mindaz pedig azért jut eszembe, mert a közel múltban nagy panszok hangzottak el bizonyos oldalról, hogy a jeruzsalmi héber egyetemen állítólag biblíakritikát is tanítanak. Nos, ami jól ösmerjük ezeknek a panszoknak indító okát. Nem a biblia fáj nekik. És ezekre a vádaskodásokra nekünk csak egy feleletünk lehet: ne féltsék a biblíát! A biblia erősebbnek bizonyult minden kritikánál — és ezt háromezer év viharos története igazolja. És a biblia szentségét sohasem a kishitűek félőse öregítette, hanem azok a nagyhitű zsenik, akik lelkükben érezték a parancsot: „és buvárkodj benne éjjel és nappal.“ Azok a nagyhitű zsenik, akikre a mai gáncos kishitűek csak gonosz tudatlanságukban hivatkozhatnak: a régi kishitűek által anathémával sújtott Maimonideszek és a hitetlenséggel vádolt Abraham Ibn Ezrák.

melta. Pappenheim nem nyugodott bele a hitközség nagy többségének választási verőjába az ő fellegása ellen és felebbezést jelentett be a választás ellen az országos irodához, amely különös előzékenységgel felfüggesztette a hitközségi választást és a végleges döntésig direktóriumra bízta a hitközség ügyeinek intézését. A direktóriumnak — Pappenheim és a régi vezetőség legkönyökből letek a tagjai.

Az elkecseregett többség napok óta izgatottan tárgyalja az eseményeket és már a sajtó útján is nyílt felhívást intéztek a régi vezetőkhez, hogy adják át helyüket a legális formák között megválasztott új vezetőségnek. Olyan híreket is korpoltáltak, hogy a régi vezetőség a választási célokra több százezer koronát adott ki a hitközség pénzből a nemzetgyűlési választásoknál s most azért halogatja az átadást, mert nem tud elszámolni.

Ezek az egyre tornyosuló ellentétek ma délelőtt sajjalatos kitérőre veztek, amely egyáltalában nem méltó a pozsonyi zsidóság történelmi tradíciójához. Amikor ma délelőtt a hitközség székházában Hirschler rabbi, az országos ortodox iroda főtűkára, szokásos szombati predikációját megkezdte, a Pappenheim-ellenesek irtózatos larmában törték ki és távozásra szólították fel a rabbi. „Nem politikus, hanem lelkész kell a szószékre!“ kiabálták. Hirschler rabbi és Pappenheim hívei sem maradtak adóck. Parázs verekedés támadt, amelybe a rendőrség is kéaytelen volt beavatkozni. Több verekedőt előállítottak és igazolásuk után elbocsájtották őket. Az eljárást a rendőrség közszendháborítás és vallásnyalárás címen folytatja ellenük.

A botránynak egyébként közgazgatási folytatása is lesz, mert az illetékes hatóságok szigorú vizsgálatot rendelnek el egy a választások ügyében, mint abban az irányban, miért nem adta eddig át helyét a régi vezetőség az újnak.

— Az Athénben letartóztatott kommunistákat egy lakatlan szigetre deportálják. Athénből jelentik: Egyes lapok azt a hírt közlik, hogy a letartóztatott 400 kommunista agitátort az Égei-tengernek egyik lakatlan szigetére deportálják. A deportálással azt akarják elérni, hogy a lakatlan szigeten az agitátorok kommunista társadalmat alakítsanak.

A skarlát kórokozó rült megelőzni a

(Cluj-Kolozsvár, sítőjától.) Alig van ban meg ne jelenne felfedezésről, amely eredetemesebb és akberiségben pusztító Ezen a téren ugyan vosi tudomány nagy van még. A legtöb delmezebb járványo ellenszerét, de legtját sem ismerik. Adál a skarlát, am is minden embernek Ha himni lehet dr. Ulrich Frieder sikerült egy ameri mal eredményeket ségű felfedezés m orvosi körökben, k kísérleteznek külfö pusztításának meg sikerrel. Az ameri lyet dr. Dick és állítottak elő, állí látbetegség okozó

Ennek a felfe var, hogy bár ed tegek vérből ki ugynevezett sztre állatokba beoltva idézte elő, — eg azonban kétségbe hogy valóban ez zója. Érdekes ug diumu skarlátos rült a sztreptok csak a betegség san megbeteged ki vérmérgezési sok. Ezt azonban sebláz-spóráknak

Az amerikai l módszerek alk ki, hogy a sk minden külső h ütnek a többi s iát bacillusok e amelyek segítsé kiütéseket idézt ben tenyésztett tumot speciális nak, a bacillus erősen felhívítv lokális vörheny minden tulajdo tokokkussok tel komplikációit nyes kiütést is

Az új sztru oltott médium dett a skarlát dr. Ulrich Fri nak tart arra, sztreptokokkus természetű me gező anyagok kokkussok ter toxinnak segí zálási eljárás antitoxikus gy kokkussok ált megsemmisíti.

A skarlát tegséget, de r attól, hogy m fél, hogy me az ugyneveze a skarlát, a betegedésnek tokokkus mé ternyit a bő nis a betegség den eredmén pedig a má idézi elő.

A legutó lini gyermek kipróbálta a intézet 187 meg a beteg konyaknak

Győződjön meg hogy aján-
dékárgyakat arany, ezüst és
brillianszárkban legolcsób-
ban nálam szerezheti be.

F. Markovits, Cluj Arany
Wesselényi M.-u. No 20.

ezüst és brilli-
áns tárgyakban
a legkényesebb igényeket is ki-
elégítő nagy választék.

Az új skarlátszérum

A skarlát kórokozójának felfedezésével sikerült megelőzni a skarlátmegbetegedéseket

(Cluj-Kolozsvár, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alig van nap, hogy a külföldi sajtóban meg ne jelenne egy-egy hír valami újabb felfedezésről, amellyel a modern orvostudomány eredményesebbé akarja tenni a harcot az emberiségben pusztító járványos betegségek ellen. Ezen a téren ugyanis a fejlettnék gondolt orvosi tudomány nagyon kezdetleges stádiumban van még. A legtöbb és egyszerűen legveszevessebb járványos betegségek nemcsak az ellenszert, de legtöbb esetben még az okozót sem ismerik. Az egyik ilyen betegség például a skarlát, amelyen már közmondásosan is minden embernek tal kell esnie.

Ha himi lehet a külföldi lapjelentéseknek, dr. Ulrich Friedemann berlini belgyógyásznak sikerült egy amerikai eredetű skarlát szérummal eredményeket elérni. Ez az óriási jelentőségű felfedezés megérdemelt figyelmet keltett az orvos körökben, hiszen idestova harminc éve kísérleteznek különböző szérumokkal a skarlát pusztításának megakadályozására, de nem nagy sikerrel. Az amerikai szérum segítségével, amellyel dr. Dick és felesége ismeri szerológusok állították elő, állítólag ki lehet mutatni a skarlátbetegség okozóját.

Ennek a felfedezésnek a jelentősége abban van, hogy bár eddig is sikerült a skarlátos betegek véréből kitenyészteni a kór okozóját, az úgynevezett sztreptokokkus nevű bacillust, mely állatokba beoltva skarlátmegbetegedés tüneteit idézte elő, — egyetlen kutatónak sem sikerült azonban kétségbevonhatatlan módon kimutatnia, hogy valóban ez a bacillus a skarlát kór okozója. Erősen ugyanis, hogy egy primár stádiumú skarlátos beteg véréből soha sem sikerült a sztreptokokkusokat kitenyészteni, hanem csak a betegség későbbi stádiumában a súlyosan megbetegedett torokmandulából fejlődtek ki vérmérgezési tünetek között ezek a bacillussok. Ezt azonban a tudomány eddig különböző sebláz-szérumok tulajdonította.

Az amerikai Dick-házaspár különleges élettani módszerek alkalmazásával most azt mutatta ki, hogy a skarlátot okozó sztreptokokkusok minden külső hasonlóságuk ellenére teljesen eltérnek a többi sztreptokokkusoktól. Ezek a skarlátbacillusok egy mérgefajta termelnek ki, amelyek segítségével mesterséges uton skarlát-kitételeket idéztek elő embereken. Ha huslevessébe tenyésztett skarlátstreptokokkus preparátumot speciális filtrálókészüléken átszivárogtatnak, a bacillustól így mentesített filtrátum erősen felhívja a figyelmet az emberi bőrre és lokális vörhenyességet idéz elő, mely a skarlát minden tulajdonságát mutatja. Ezek a sztreptokokkusok tehát nemcsak a skarlát gennyves komplikációit okozzák, hanem magát a vörhenyest is.

Az új szérummal torokmandulájuknál beoított médiumok egyrésze azonnal megbetegedett a skarlát jellegzetes tünetei között, amit dr. Ulrich Friedemann kétségtelen bizonyítéknak tart arra, hogy ezek a tenyésztett skarlátstreptokokkusok a skarlát okozói. A súlyosabb természetű megbetegedéseket tehát külön mérgező anyagok idézik elő, melyeket a sztreptokokkusok termelnek ki magukból. Ennek a toxinnak segítségével lovakon történt immunizációs eljárás során jött rá Dick professzor az antitoxikus gyógyszerumra, amely a sztreptokokkusok által termelt toxin hatóképességét megsemmisíti.

A skarlátszérum nemcsak gyógyítja a betegséget, de meg is óvja az egészséges embert attól, hogy skarlátban megbetegedjék. Az, aki fél, hogy megkapja, a skarlátot, aláveti magát az úgynevezett Diák reakciónak és ha hajlamos a skarlátra, azonnal elejét tudják venni a megbetegedésnek. Az eljárás a következő: a sztreptokokkus mérgeből egy ezredrész köbcentiméternyit a bőr alá fecskendeznek. Az, aki immunis a betegséggel szemben, azon a beoltás minden eredmény nélkül marad, a fogékonyaknál pedig a már említett vörhenyes bőrkitételek idézi elő.

A legutóbbi skarlátjárvány idején egy berlini gyermekotthonban Friedemann professzor kipróbálta a Dick-reakció praktikus értékét és az intézet 187 növendéke közül csak azok kaptak meg a betegséget, akiket a Dick-reakció fogékonyaknak mutatott.

A fürthi messiás

Az Uj Kelet január 15-én megkezdi Jacob Wassermann világhírű zsidó regényének közlését

(Cluj-Kolozsvár, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már jelentettük, hogy január 15-től kezdődőleg az Uj Kelet megnagyobbodott terjedelemben, felrészített tartalommal fog a zsidó olvasókörösközönség elé kerülni. A nagyszabású program megvalósítását nemcsak a hirszolgálat meglepő elevensége, kitűnő informáltsága fogja jelezni, hanem kulturális és irodalmi rovataink magas nivója, érdekes tartalmassága, a zsidó gondolat és tehetőség minden művészi megnyilatkozását regisztráló gazdagsága is.

Ennek bizonyosságaképpen már január 15-én megkezdjük a modern németnyelvű irodalom egyik legnevesebb zsidó reprezentánsának, Jacob Wassermannnak, „A fürthi messiás” című regénye közlését. A regény a XVII. században játszódik le és hősei Fürth németországi város zsidói, akikhez szintén elérkezik Sabbatai Zwinek, a zsidó álmissiának híre s akik a zsidó megváltó hírére felkerekednek, hogy mind Palesztinába vándoroljanak.

A nagy regényíró a művészi alakító erő teljességével kelte életre azt a rajongó hangulatot, mely a középkori gettókat langte körül, azt a hangulatot, mely mindig ott ült és ott fog ülni a felszabadulást váró zsidó lelkekben. Történelem és egyben egy darab élet ez a

regény, melynek műrajzában éles színekkel van felvázolva a középkori német városok élete, annak minden érdekességével és jellegzetességével. A művelt Nyugat zsidó olvasókörösközönségének körében Jakob Wassermann regénye óriási sikert aratott, ami érthető is, hiszen ez a regény visszhangja volt azoknak a titkos álmoknak és törekvéseknek, melyek minden zsidó lélek mélyén ottrejtőzködnek.

Jacob Wassermann regénye Giszkalay János művészi fordításában jelenik meg az Uj Kelet hasábjain.

Ezenfelül számos novella, tanulmány, recenzió, a bel- és külföldi értesüléseknek egész garmadája vár közlésre lapunk felrészített hasábjain. A program megvalósítása semmiesetre sem fog a mi akaratunkon múlni. Az erdélyi zsidó közönség öntudata, zsidó kultúraszerelete, lelkesedése kell, hogy fegyvertársunk legyen a küzdelemben, melyet az erdélyi zsidóság anyagi, szellemi, kulturális megerősödéséért és előhaladásáért folytatunk.

Hisszük, hogy ebben a küzdelemben nem maradunk magunkra s az erdélyi zsidó közönség áldozatkészsége, ügyszerete minden akadályon átsegít bennünket, amely nagy céljaink elé igyekszik odafeszülni.

„A numerusz klauzusz miatt szenvednek az utódállamok magyar kisebbségei”

Hegedüs Loránd feltűnésteltő nyilatkozata

(Budapest, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Pesti Napló” legutóbbi számában Hegedüs Loránd, volt magyar pénzügyminiszter szenzációs nyilatkozatát közli, mely szerint a volt pénzügyminiszter a Magyarországon érvényben lévő numerusz klauzusz okolja azért, hogy a Népszövetség nem orvosolja az utódállamok területén élő magyar nemzeti kisebbségek jog-séremlét.

— Az intelligencia túltengését — mondotta a volt miniszter — más módszerekkel kell orvosolni, nem pedig numerusz klauzusszal. Amíg Magyarországon a numerusz klauzusz fennáll, addig a kisantant országai a numerusz klauzuszra, mint jogforrásra fognak hivatkozni és mindenkor sikeresen fognak hivatkozni erre, valahányszor az utódállamok területén élő magyar nemzeti kisebbségek jogainak orvoslásáról szó fog esni a Népszövetség plénuma előtt.

Bethlen bíróság elé állítja a frankhamisítás összes szereplőit

Könyörtelenül akar eljárni a bűnösökkel szemben. Windischgrätz már börtönben ül. Kovács komornyik bűnső bizalmasa volt a hercegnek. Korányi nyilatkozata

(Budapest, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap röviden jelentettük, hogy Windischgrätz Lajos herceget, a frankhamisításban való részvételt gyanúja miatt a fővárosi rendőrség letartóztatta. Ma nyilvánosságra kerültek azok a motívumok, amelyeknek alapján ez a letartóztatás történt és amelyek valószínűvé teszik a herceg büntettségét. Windischgrätz, aki ma negyvenhárom éves és aki mögött egy rendkívül viharos múlt áll, az utóbbi években rendkívül súlyos anyagi válsággal küzdött, amely legutóljára már egzisztenciájának teljes összeomlásával fenyegette. A hercegnek óriási teljesítményeségei vannak a különböző pesti kaszinókban, valamint a bécsi Jockey klubban. Adósságai meghaladják a tízenyolcmillió magyar koronát. Windischgrätz hónapok óta próbál kölcsönöket szerezni Bécsben és Budapesten, kísérletei azonban csaknem teljesen eredménytelenül végződtek. Ez a teljes anyagi letörés adhatta a gondolatot Windischgrätznek arra, hogy hamis ezerfrankosokkal igyekezzék anyagi viszonyain segíteni és adósságait rendezni.

Windischgrätz, a kalandor

Ennek a feltételezése, tekintettel Windischgrätz eddigi kétes pályafutására, nem tulságosan merész. Windischgrätz, annak ellenére, hogy rendkívül előkelő és politikailag iskolázott családból származik, még most is olyan léha és könnyelmű, mint egy tízenyolcéves fiatalember. Unokája annak a Windischgrätz Alfréd tábornagnak, aki 1848-ban az egyesített osztrák-császár hadsereg élén a magyar forradalmi csapatok ellen küzdött. Lajos herceg, aki származásánál fogva már egész fiatal korában tagja volt a főrendiháznak, a világháború elején lemondott erről a rangjáról és képviselőnek választotta magát a parlamentbe, hogy ezáltal belevethesse magát a politikai élet napi forgatagába. A világháborúban

több ízben jutott jelentős szerephez, felszólalt zárt üléseken és különösen feltűnt a tesseni főhadiszállásról tartott leleplezésével. IV. Károly királynak egyik legbensőbb bizalmasa volt. A Wekerle-kormányba közlelemzési miniszternek nevezték ki, közvetlenül a forradalom kitörése előtt pedig, Andrássy oldalán, a külügyminisztériumban volt osztályfőnök. A forradalom kitörésekor Svájcba menekült. Emigrációja alatt pattant ki a hirhadt burgonyapanama, amiért a forradalmi kormány annak idején le akarta tartóztatni. A kommun után visszatért az országba és tagja lett az első nemzetgyűlésnek. A második nemzetgyűléstől már kibukott.

Windischgrätz felesége egy Széchenyi-lány. A hercegnek 8300 holdas birtoka van Sárospatak környékén. A birtok közepén emelkedik a híres Rákóczi-vár, amelyet Windischgrätz megakart működtetni. Ezenkívül várományosa egy huszezer hektáros hitbizománynak, amelynek jelenleg egyik nagybátyja, a nyolcvanhat éves Windischgrätz Alfréd herceg, agglégény a tulajdonosa. Ez a hitbizomány a cseh-szlávok Tachau város közelében fekszik.

Bethlen hajlandó lemondani

Windischgrätz Lajos herceg letartóztatása most már kétségtelenül tette, hogy a magyar politikai élet egyes reprezentánsai aktíve résztvettek a frankhamisításban. A nyomozást ma már nem lehet el-tussolni és a felelős államférfiek is kénytelenek olyan nyilatkozatokat tenni, amelyet Bethlen István is tett. A miniszterelnök kijelentette a sajtónak és az egyes pártvezetőknek, hogy kivétel nélkül mindenkit a bíróság kezére juttat, akinek a hamisításban része van, mert meg akarja menteni az országot becsületét.

— Ha az események úgy kívánják — mondotta Bethlen — elhagyom helyemet. Legyetek

a, 1926 január 6

abbinikus tekintélyek tiltották Maimonides egy v.n. hogy a biblia dományok egyike és adomány e nagy t. mai bibliakritikusok lát erre. Van a biblia kitétele. Egy eset biblia megj. gyzi, hogy gyarul: „a kanaanai an voltak”. Magától következtében ak. irták a kanaaniták an. Minthogy pedig Mózsa írta, az orv. vitatott kitétel nem iszen Mózsa életében ágbán voltak. Ez a magyarázatot adja: a lebeg és aki tudja a felőle. Nyilvánvaló, zra! Ő, a mai zsidó vik legnagyobb és

embe, mert a kö el. gztottak el bizonyos per egyet-men állító. Nos, ami jól ösmer. dító ckt. Nem a doskodásokra nékünk félésük a biblia! A den kritikusál — és ete igazolja. És a itűsek féléső öregbi. senik, akik lelkek. uvárkodj benne éjel senik, akikre a mai z tudatlanságukban k által ansthémával ittelenséggel vádolt

égben

dott bele a hitközség ójába az ő felfogása be a választás ellen. nionás előkezenység. választást és a vég. bíza a hitközség iumnak — Poppon. onokabbjai let ek a

ok óta irgatottan ár a sajtó utján is vesztőkhöz, hogy ad. k között megválasz. eket is korpoltáltak, tási célokra több hitközség pénzéből a most azért halogatja moloi.

entétek ma délelőt amely egyáltalában tjténelmi tradíci i közér; székházában rthodox iroda főtít. ciónját megkezdte, a lamában törték ki. bi. „Nem poli ikus, k kistárik. Hirsch. sem maradtak ad. amelybe a rendör. zni. Több vereke. után elbeesajították zöszoradláborítás és ilerak.

igazgatási folytatása gok szigorú vizsgá. tások ügyében, mint adta eddig át helyét

ztatott kommu. tre deportálják. ok az a hírt köz. kommunisták agi. k lakatlan szige. ssal azt akarják en az agitátorok ztanak.

azonban nyugodtak, továbbra is a pártban maradok és gondoskodom arról, hogy utánam ne jöjjön az özönvíz.

A pártvezérek és az újságírók azal a meggyőződéssel távoztak a miniszterelnöki palotából, hogy Bethlen ura a helyzetnek és hogy meg lesz az ereje a retorzióra és az ország presztizsének megmentésére. A polgári ellenzék ugyancsak magáévá tette a kormány álláspontját és nem ragaszkodik továbbra is a nemzetgyűlés összehívásához. Egyedül a szocialisták kívánják még mindig, hogy a frankhamisítás ügyét a parlament nyilvánossága előtt szöbhosszák. Bethlen végül nyilatkozott Nádasy főkapitány felfüggesztéséről és kijelentette, hogy az országos főkapitánynak azért kellett távoznia, mert szolgálati szempontból inkorrektiséget követett el azzal, hogy a nyomozást a miniszterelnök utasításával ellenkező irányban vezette.

Korányi nyilatkozata

Báró Korányi Frigyes, a váratlanul visszaérkezett párisi magyar követ, a következőket jelentette ki a „Budapesti Hírlap“-nak:

— A francia politikusok egyáltalában nem próbálják úgy beállítani a frankhamisítás ügyét, mintha annak politikai háttere lenne. Mindössze két lap akadt a francia fővárosban, amelyek ilyen értelemű cikkeket közöltek. Párisban a frankhamisítást épen olyan közönséges bűncselekménynek tekintik, mint bármely más pénzhamisítási bűntett.

A lap hozzáfűzi ehhez a nyilatkozathoz, hogy a budapesti francia követségben szintén nem tekintik politikai ügynek a frankhamisítást.

Mit irnak a budapesti lapok

A fővárosi magyar sajtó szinte kivétel nélkül a vétkesek súlyos megbüntetését követeli. A „Pesti Hírlap“ így ír: „Pénzhamisítást soha sem lehet a hazafiság takarójával fedni. Egyenszen hazaárulás, ha ezt a bűntényt összekeverjük az irredentizmusal, aminek Magyarországon komoly propagandája egyáltalában nincsen. A hurokra került bűnösök divatjamult felfogása, nevezetesen, hogy minden visszaélést, atrocitást, gyilkosságot, rablást, hamisítást politikával akarnak megmenteni, ammorális és bocsánatra soha nem tarthat számot. Nem szabad egyetlen pártnak sem politikai tőkét kovácsolni, vagy politikai botrányt rendezni egyesek gaztettéből.“ A „Budapesti Hírlap“ „Könyörtelen szigorúságot követelünk“ című cikkében azt hangoztatja, hogy a nemzet ellen a bűn ott kezdődik, ha bármit is el akarnának titkolni. A „Nemzeti Újság“ szintén közönséges bűnténynek minősíti a pénzhamisítást, amelyet semmiféle jogcímnel nem lehet takarni, sem mentegetni. A „Világ“ Windischgrätz eseményéről vezércikkhez és érthetőnek mondja, ha Windischgrätz Alfrédnek, a reakció tábornagynak unokája arculcsapta a magyar becületet.

Budapest, január 6 A rendőrség letartóztatta Winkler Istvánt, a Hangya-szövetkezet volt tisztviselőjét abban a pillanatban, amikor az egyik diszkrét üzletben ugyanolyan titkos rekeszekkel bíró bőröndöt rendelt, mint amilyen Windischgrätz tikkarának, Rába Dezsőnek volt.

Windischgrätz a fogházban

Budapest, január 5. Windischgrätz az első éjszakát a fogházban nyugtalanul töltötte. Mielőtt cellájába kísérték, elvették többmillió koronát tartalmazó pénztárcáját, valamint zsebkését és körömrészelőjét. Ezután megmagyarozták neki a fogházi rendszabályokat, majd a foglár cellájába vezette és kulccsal rázárta az ajtót. Két óra elteltével a foglár benyitott hozzá és Windischgrätzet ugyanabban a helyzetben találta, ahogyan otthagya. Földigérbundában, kezében vadászkalapját tartva tilt a rabágyon és mereven maga elé bámult. A palotájából hoznak számára ennyivalót, de alig fogyaszt valamit. Nyugtalanul járkal öt hat lépésnyi cellájában.

Este kilencórakor a fogház figyelmeztette, hogy feküdjön le. Hajnalig aludt, de ötórakor már ismét fel volt öltözve. Reggel résztvett a szokásos rabsótán, majd rapporton jelent meg, ahol arra a kérdésre, hogy van-e valami kívánsága, csak azt kérte, hogy hazulról élelmezessék.

A komornyik — Windischgrätz bizalmasa

Mint az újabb nyomozás megállapította, Kovács komornyik, aki az Arvai-cégnél a hamis ezerfrankost elhelyezte, Windischgrätz legbizalmasabb emberei közé tartozott. Ő volt a herceg főkortese a képviselőválasztásoknál és azzal csábította a zsidó választókat, hogy szavazzanak Windischgrätzre, mert ekkor a herceg nagy kampányt indít a numerusz klauzusz ellen.

A fővárosban mindenütt rendőri készültség van.

Budapest, január 5. Bécsi távirat jelenti, hogy az ottani rendőrség ma házkutatást tartott a letartóztatott Windischgrätz Lajos herceg Schwartzberg téren lévő tiszszobás lakásában, mert az a gyanu merült fel, hogy Jan Kovichék nagyobb mennyiségű bankjegyeket rejtettek ott el, amelyek tízmillió hamis frank elhelyezése után továbbpótlásul szolgáltak volna. A magyar fővárosban a detektívek egyidejűleg előállítottak egy Gerő nevű cinkográfust, akit azzal vádolnak, hogy ő vezette a hamis bankjegyek előállítására a nyomdai munkát.

Palesztinába utazott Chamberlain angol külügyminiszter

Az ország lakossága nagy ünnepekkre készül, Mekkába pánizlám kongresszust hívott egybe Ibn Saud hedzsász király

(London, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Sir Auston Chamberlain angol külügyminiszter a Mussolinivel történt rappallói találkozó után Palesztinába utazott, hogy személyesen informálódjék a zsidó ujjáépítés helyzetéről. Ideérkezett jelentések szerint Palesztinában nagyarányú előkészületeket tesznek Chamberlain fogadtatására. Az ország zsidó lakossága ugyanis ünnepélyes keretek között akarja üdvözölni a Palesztina földjére lépő angol külügyminisztert.

Ezzel kapcsolatban híre jár, hogy Chamberlain külügyminiszter Palesztinába érkezésével egybeeső időben pánizlám kongresszus lesz Mekkában, amelyet Iba Saud hívott össze. A napokban delegáció megy Egyiptomba, hogy az ottani pánizlám köröket is meghívja a kongresszusra, melyen Hedzsász jövőjéről akarnak dönteni. Ezen a gyűlésen fogják megállapítani azt az időpontot is, amikor Egyiptom újból megkezdi a szokásos élelmiszersegélyezést, amelyet két éve beszüntetett.

Hedzsász ugyan nem képes lakosainak

Lemondásra szólították fel Wise newyorki főrabbit, mert a kereszténység megalapítójáról prédikált

(Newyork, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az amerikai zsidóság hetek óta egy rendkívül érdekes vallási affér tartja izgalomban, melynek főszereplője, dr. Stephen Wise, a newyorki reform-zsinagógák híres rabbija.

Az amerikai ortodox rabbik egyesülete tiltakozást jelentett be dr. Stephen Wise newyorki rabbi ellen, amiért az a hitközséghez tartozó egyik templomban, Klausner „Das Leben Jesu“ című művével kapcsolatban, dicsőítette a keresztény canokat. A rabbik egyesülete lázítónak és hittérítőnek nevezi dr. Wiset, akitől azt is követeli, hogy lépjen vissza az amerikai Keren Hajjeszód kampányánál viselt elnöki tisztségétől. A rabbik tiltakozásához az amerikai miszachi-egyesület is csatlakozott. Dr. Stephen Wise erre közölte az amerikai cionista szervezettel, hogy tisztségétől visszalép. Az érdeklődő újságírók kérdésére Louis Lipsky kijelentette, hogy az amerikai cionista végrehajtóbizottság egyik legközelebbi ülésén fog foglalkozni dr. Wise visszalépésével. Az amerikai cionista szervezet azonban már most protestál az ellen, mintha bármilyen része volna Wise lemondásában. Nathan Strauss, az ismert filantrop, az ITA jelentése szerint, dr. Wise mellé állott és iránta érzett bizalmának kifejezésül százötvenezer dollárt jegyzett a Palesztina-Alapra. Samuel Untermeier, az amerikai Keren Hajjeszód elnöke pedig levelet intézett dr. Wiséhez, amelyben arra kéri, hogy lemondását vonja vissza.

Jeruzsálem, január 5. A newyorki Wise-affér híre itt nagy felűnést keltett. Kuk főrabbi kijelentette, hogy az afférban mindaddig nem foglalhat állást, amíg annak anyagát mindkét részről teljesen meg nem ismeri. Általános sajtóban azonban hangsúlyozza Kuk főrabbi, hogy a zsidók, mint a tiszta egyistenesség eszméjének hordozói, semmiesetre nem tehetnek rokonszenvező, vagy semlegességi nyilatkozatot a keresztény vallás alapítójáról, akit hívei mint isteni alakot tisztelnek.

Dr. Joseph Klausner, a „Das Leben Jesu“ mű szerzője, az ismert héber filozófus, akinek felfogásából dr. Wise az inkriminált templomi beszédében kiindult, így nyilatkozik:

—Könyvem egyetlen fejezetében sincsen szó arról, hogy egy zsidó tanítót lássunk a keresztény vallás megalapítójában. Én csak azt irtam, hogy tanítását két részre oszthatjuk: az egyik rész a tiszta etika, amely ugyanaz, mint a mi Hillelünk tanítása, tehát teljesen zsidó etika. A második rész szintén zsidó etika, csak hogy ezt a keresztény val-

szükségletét fedezni ezen segélyek nélkül, amelyek évente ötvenezet fontot tesznek ki. Egyiptom a segélyezést állítólag azért szüntette be, mert kiderült, hogy Ibn Saud szinte formális angol protektorátus alá helyezte magát. Ibrahim ibn Mamur Nekdi, aki Ibn Saud kairói képviselője, tiltakozott ugyan az angol protektorátus híre ellen, amelyet az elűzött Ali királynak tulajdonít, de a tiltakozás nem talált hitelt és valószínű, hogy Ibn Saud delegációja nagyon hívó: fogadtatásban fog részesülni Egyiptomban.

Ibn Saud kijelentette, hogy a muzulmán kongresszuson több politikai reformot fog javasolni, ezzel azonban nem akarja azt a látszatot kelteni, hogy Arábia malmára törekszik. A kongresszus majd dönteni fog arról, hogy Arábiának milyen összetételű kormányra és parlamentje legyen. Különösen hangsúlyozta Ibn Saud, hogy a mekka kongresszus nem akar pánizlám felvonulás lenni egyetlen európai hatalommal szemben sem.

Ibn Saud kijelentette, hogy a muzulmán kongresszuson több politikai reformot fog javasolni, ezzel azonban nem akarja azt a látszatot kelteni, hogy Arábia malmára törekszik. A kongresszus majd dönteni fog arról, hogy Arábiának milyen összetételű kormányra és parlamentje legyen. Különösen hangsúlyozta Ibn Saud, hogy a mekka kongresszus nem akar pánizlám felvonulás lenni egyetlen európai hatalommal szemben sem.

lás megalapítója a szélsőségekig vitte, olyannyira, hogy a zsidó nacionalizmus és a zsidó vallás, amely egységet alkot, szétomlottak a keze alatt. A keresztény vallás megalapítójának ez a tanítása nem felel meg az élet követelményeinek és az állam és a társadalom ezérobbitását okozza. Semmi okunk sincsen tehát arra, hogy benne egy zsidó tanítót lássunk. Lehetetlen azonban tagadnunk, hogy a keresztény vallás megalapítója a zsidó népnek egyik gyermeke és hogy összes tanai a judaizmusban gyökereznek. Igazán nem lehet felelősségre vonni őt azért, hogy a pogányságból származó utódai nem-zsidó irányban építették ki tanítását.

Dr. Danby, a Szengyörgy-katedrális kanonokja, aki Klausner könyvét héberből angolra fordította, kijelentette, hogy Klausner műve a cionizmus diadalát jelenti a zsidó életben. A régebbi években a zsidók félösen tartózkodtak attól, hogy a keresztény vallás megalapítójának személyét és tanait tanulmányozzák, vagy tárgyalják, mert mindig az volt az eszükben, hogy azok utódai el akarják pusztítani a zsidóságot. Most azonban, hogy a zsidók nemzeti élete megerősödött és biztosított, a zsidók félretehetik az elhallgatás öreg foglyerét. A palesztinai nemzeti zsidóság, ugy bunsöleg, mint külsöleg elég szabad ahhoz, hogy történetének minden fejezetében anélkül, hogy nemzeti kulturáját ezáltal veszélyeztetné, elmélyedjen. Klausner dr. egy magarendű zsidó alakot lát a keresztény vallás megalapítójában. Azt pedig mindenki el fogja ismerni, hogy a zsidóság közelebb áll a kereszténységhez, amely ezekből az ideálokból kinőtt.

* Most jelent meg. Wells: A tengeri tündér 121 lej, Gobineau: A renaissance (500 oldal illusztrációkkal) 220, Conan Doyle: A tilfordi hid kakasa 290, Ljeszkov: Sganarell 200 lej. Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

HYPEROL
fertőtlenít, megvéd torokfájástól
SZÁJZ TABLETTA
Kaph. tő mindenütt.

Sze
Az Uj
Szerkesztés
Műhely
Az Uj
Ho
Ezze
jos azok
mai zsidó
kapcsolat
materia
tás l a
mely a
közel j
répi mo
gadó nép
és abban
belül aka
nem ped
M., a pá
főrabbi
könyve
„Orthodo
rabbi bib
bizonyítj
nem ellen
megnyilv
Mindk
könyvosz
következő
A nyo
következő
Zangw
Ujvári
Dr. S.
szervezet
Csirik
Dr. R.
Dr. Se
Dr. Si
Ujvári
320 lej
ható az U
még külön
— Az
miatt csak
meg.
— Hol
restből jelen
zet parancsn
melyhez a t
— Eth
Bukarestből
20 an tartja
helyett.
— Ame
diaklányok
izgalmat kel
leány öngyilk
főgimnázium
cseny első ne
A szerencsés
let nem hagy
retlen hozzáta
ben a diáklán
máncia dühöng
— Sztr
elszakított
A Szatmármeg
járát súlyosan
balul félmillió
illetékek címé
a járást, hogy
megyéhez, S
gyek-zik főve

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes orvosi és bányászati tudományok napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 880 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a fentebb megjelöltével engedélyezik meg.

A mai naptár

Szerda
 5686. Tévét 20.
 1926. január 6.
Csütörtök
 5686. Tévét 21.
 1926. január 7.

Hova vezet a zsidók útja

Ezzel a címmel írt könyvet dr. Simon Lajos azokról az aktuális problémákról, melyek a mai zsidóság belső és külső életével olyannyira kapcsolatosak. Az antiszemitizmus lélektani és materiális okaira világít rá rendkívüli élességgel a könyv szerzője, az asszimiláció bűneire, mely a zsidókérdés igazi lényegét minden eszükkel jóra látta elkendőzni. A szerző a zsidó népi mozgalom megerősödésében látja a befogadó népek bizalmatlanságának megszüntetését és ebben a zsidó törekvésben, mely népiségén belül akarja megtalálni érvényesülésének útjait, nem pedig az asszimiláció ingoványában. Roth M., a pápai ortodox hitközség egykori tudós főnöke a cionizmus kérdésében írott könyve nemrég jelent meg magyar nyelven, „Orthodoxia és cionizmus” címen. A kiváló rabbi bibliai és a zsidó vallásos iratok alapján bizonyítja, hogy a cionizmus és orthodoxia nem ellentétesek, sőt egymást kiegészítő zsidó megnyilvánulások.

Mindkét könyv benne van az Uj Kelet könyvszatyája olcsó könyvsorozatában, mely a következő nyolc könyvből áll:

- A nyolc gyönyörű zsidótárgyu könyv a következők:
- Zangwill: Az üvegciszoló.
- Ujvári Péter: A cédrusfa daliája.
- Dr. S. Bernstein: A cionizmus lényege és szervezete.
- Csirikov: A zsidók (dráma).
- Dr. Richtmann: Orthodoxia és cionizmus.
- Dr. Schönfeld: Vissza a gettóba.
- Dr. Simon: Hova vezet a zsidók útja?
- Ujvári: A tulsó parton.
- 320 lejes bolti ár helyett 155 lejért kapható az Uj Kelet könyvszatyájában. Vidékre még külön 14 lej portóköltség.

— Az Uj Kelet hivatalos munkaszünet miatt csak pénteken a rendes időben jelenik meg.

— **Holban tábornok szabadságon.** Bukarestből jelentik: Holban tábornok a geográfiai intézet parancsnoka kéthónapos betegszabadságot kapott, melyhez a tegnapi minisztertanács is hozzájárult.

— **Eltalasztották a parlament ülést.** Bukarestből jelentik: A parlament legközelebb 20-án tartja ülést az eredetileg tervezett 18-ika helyett.

— **Amerikai párbaj-mánia a debreceni diáklányok közt.** Debrecenből jelentik: Nagy izgalmat keltett Debrecen városában egy diáklány öngyilkossága. Tóth Livia, a debreceni ref. főgimnázium nyolcadik osztályos növendéke, karácsony első napján kalaptűvel szíven szurta magát. A szerencsétlen leány azonnal kiszemledett. Levelet nem hagyott hátra és így tettének oka ismeretlen hozzátartozói előtt. Hírek szerint Debrecenben a diáklányok között valami amerikai párbaj-mánia dúhög. A rendőrség bevezette a nyomozást.

— **Szatmármegye félmillió lejt követel elszakított járásától.** Nagykarolyból jelentik: A Szatmármegye teatéből kiszakított nagykarolyi járást súlyosan megterhelte most a megye. Körülbelül félmillió lejt követel utjavítási, más adók és illetékek címén a járástól. Súlyosan fogja érinteni a járást, hogy most, miután átcsatolták Szilágy-megyéhez, Szatmármegye a legrövidebb uton gyök-zik követelését behajtani.

— **Vilmos császár súlyos beteg.** Hágából jelentik: Vilmos császár súlyos betegen fekszik doornai villájában. Influenzája tüdőgyulladásá sulyosbodott és nagy láza van. Fiait táviratilag hívták Doornba.

— **Sztrájkol a palesztinai arab sajtó.** Jeruzsálemből jelentik: A palesztinai arab lapok kiadói egy közösen megtartott értekezletükön elhatározták, hogy lapjaikat tizenhárom napon keresztül nem jelentetik meg, amivel a postatarifák felmérése ellen akarnak tiltakozni. A kiadók memorandumot küldtek lord Piumer fő kormányzóknak, a Népszövetségnek és a londoni gyarmattügyi minisztériumnak. Palesztinában tizenkét arab lap és folyóirat jelenik meg, amelyek legnagyobb az arab végrehajtóbizottság hivatalos organuma, a „Telesztin”. Ezenkívül megjelenik Jaffában az „El Jezira”, Haifában az „El Carmel” és Jeruzsálemben a „Rakib Sion”, „Merant el Smerk” és „Lissan al Arab”.

— **Családi dráma a keresztretjvény miatt.** Brooklynból jelentik: A családi drámának egész szokatlan esetéről számol be egy távirat, amely arról ad hírt, hogy a férj revolverral súlyosan megsebesítette a feleségét és azután öngyilkosságot követett el, de ennek a drámának nem holmi anyagi baj és nem szerelemföltés, vagy egyéb megszokott családi baj volt az oka, hanem — a keresztretjvény. Egy Körner Tivadar nevű ember, aki szenvedélyes keresztretjvényfejtő volt, idégrohamokat kapott, mert nem tudott egy keresztretjvényt megfejteni. A szerencsétlen ember, aki az első áldozata ennek a sokszor megerősített szórakozásnak, olyan extázisba jött, hogy nem tudta megoldani a rejtvényt, hogy a feleségtől kétségbeesve kérte, segítsen rajta. Amikor aztán a felesége sem tudott rajta segíteni, valósággal ördögzeni kezdett és eközben revolvert rántott és kétszer a feleségére lőtt, akit súlyosan megsebesített, majd maga ellen fordította a fegyvert és szívenlőtte magát.

— **Betiltanak három bukaresti napilapot.** Bukarestből jelentik: Az egyik lap szerint a kormány három fővárosi politikai napilapot betilt. A hír érthető szonációt keltett.

— **A bolgár kormány letette az esküt.** Szófiából érkezett jelentés szerint az új kormány tagjai letették az esküt.

— **Eijegyzés.** Rosenfeld Szerá Satu-Mare és Freund József, a naszdói rabbi fia jeayesek.

— **Apad a magyarországi árvíz.** Budapestből jelentik: Az árvízterületeken jelentékeny apadás állott be. A lakosság reméli, hogy az őszi vetések jelentékeny részét meg lehet majd menteni. A fővárosban a Duna vízállása tíz centiméterrel csökkent. A kárvallottak felszólítására országos akció indult meg.

— **Szarvas helyett vadásztársát terítette le.** Iglórlól jelentik: Az Iglókönyéki erdőségeken egy nagyobb vadásztársaság a karácsonyi ünnepek alatt vadászatra ment, amelynek tragikus lett a vége. Mikor a társaság a vadászat után este hazafelé igyekezett, egy hatalmas szarvassal találták magukat szemben. Bustabierer Ferenc, az egyik résztvevő egy kissé hátrálva, oldalra vette az állatot és Alexy Gyula társát találta el, aki holtan rogyott össze, másik két társát pedig megsebesítette. Bustabierer azután öngyilkosságot kísérelt meg, de a puskát kiragadták a kezéből. A szerencsétlen vadász önként jelentkezett a csendőrségen. Kihallgatása után szabadonengedték, de az eljárás folyik ellene.

— **Javul a vasúti forgalom.** A CFR pályafentartási és hidosztálya a legnagyobb erőfeszítéssel hozta, hogy az áradás okozta károkat helyrehozza és az erdélyi vonalakon a forgalom zavartalanosságot biztosítsa. A hidak kijavítása, illetve újjáépítése természetesen hosszabb időt vesz igénybe. Így a Torda és Aranyosgyéres között elmosott három hid kijavítása nyolc tíz napot fog igénybe venni. Az aranyosgyéresi hid építése már javában folyik a valószínű, hogy pénteken már átszállás nélkül közlekedhetnek a vonatok, miután az aranyosgyéresi provizórikus hidon csütörtökön robbogt az első próbavonat. Kerlés és Sajómagyaros között, ahol a Körös két hidat mosott el, egy pár napig csak átszállással lehet közlekedni, mert a CFR hidosztályának jelentése szerint a megrongált hidak helyreállítására még e héten befejeződik. Székelyhid és Szilágy-somlyó között a mai nap folyamán már felvették a rendes teher- és személyforgalmat.

— **Szülői értekezlet a Tarbutban.** A Tarbut iskolákba járó tanulók szülői folyó hó 6-án szerdán d. u. 3 órakor a Tarbut iskolában (str. Gen. Berthelot 8.) tartják folytatódó értekezletüket. Nyomatékkal kérik, hogy a szülők minél nagyobb számban sziveskedjenek megjelenni. A Tarbut Iskolák Vezetősége.

* **Értesitem.** a t. hölgyközönséget, hogy angol- és francia nődivat szalonomat, Deák Ferenc u. 41. sz. alá helyeztem át. Kua Jenő.

— **Szabászati tanfolyam.** A Kolozsvári Iparkamara és a szabómesterek szakosztálya továbbképző tanfolyamot rendez, amelyet francia szabászati akadémiát végzett szakoktató fog vezetni. A kolozsvári szabómesterek a tanfolyamra Németh Istvánnál (Bolyai-utca) és Enyedi Gábornál (Unió-utca) jelentkezhetnek. A tanfolyam január 15-én veszi kezdetét.

* **Mindenféle rokokó és egyéb parókat ki-köles-nzünk.** „Ideál” Str. Univerzitatii (volt Egyetem u.) 2., hölgyfedrás, manicure és kozmetikai szalon.

— **Meghalt az olasz anyakirályné.** Rómából jelentik: Margit olasz anyakirályné, Ferdinard génuai herceg leánya, tegnap rövid szenvedés után meghalt. Az anyakirályné 1868-ban ment férjhez, mégpedig szerelmeiből, Umberto trónörököshez, aki — mint ismeretes — anarchista merényletnek esett áldozatul.

— **Elejtették a pénzhamisítási vádat az olaszliszkai csodarabbi ellen.** Debrecenből jelentik: A hamis magyar milliósok bűntényében Eöry Kálmán debreceni ügyész sokheti tanulmányozás után megszóvegezte a vádiratot. A vádiratban az ügyész a pénzhamisítás vádját az olaszliszkai csodarabbival szemben elejti, miután nem lát elegendő bizonyítékot arra, hogy a rabbi elkövette volna a hamisítást. A csodarabbinak visszaadták azt a hat-százmillió koronát, amit biztosítékul helyezett el az ügyészségnél. Megszüntették az eljárást a csodarabbi titkárja ellen is. Ellenben fentartotta a vádat az ügyész Friedländer Frigyes újpesti kereskedő és a csodarabbi két fia ellen.

— **Elnöki kegyelemmel az akasztófára.** Newyorkból jelentik: Az amerikai jogszolgáltatást talán két furcsaság jellemzi legjobban. Az egyik, hogy az elévülés intézményét nem ismeri, a másik, hogy a halmazat és összbüntetésiszabás szintén ismeretlen fogalom. Komikusabb és fantasztikusabb következményével a halmazathányagnak azonban nem találkozunk még, mint most Gerald Chapman, a leghírhedtebb amerikai póstarabló esetében. Chapman a newyorki szövetségi bíróság még 1922 augusztusában többrendbeli póstarablásért és utonállásért huszonnégyévi börtönrre ítélte és be szállította az atlanti fegyházba. Innen Chapmannak többször sikerült megszöknie. Egyik szökése alatt meggyilkolt egy rendőrt Connecticutban, ezért halálra ítélték. Az ítéletet az állami büntetőbíróság hozta. December 3-ikára tüzték ki a kivégzés dátumát. Connecticutban az akasztófa a divat. Ugy látszik, hogy az ügyvédeknek sikerült megmenteni a hírhedt banditát azzal az érveléssel, hogy Chapman előbb le kell ülnie az atlanti szövetségi fegyházat, a huszonnégyévi fegyházat és csak azután lehet kivégezni. Az államügyészség attól tartott, hogy Chapman kicsuszik a keze közül. Ezért elengedte Chapman 24 évi fegyház büntetésének hátralevő részét. A kivégzésnek ilyenformán nem állott volna semmi az útjában. Chapman azonban ügyvédei tanácsára kijelentette, hogy az elnöki kegyelmet nem fogadja el és ragaszkodik ahhoz, hogy letölje büntetését. Az ügy tehát most újra a bíróság elé kerül. Chapman háromnapos akasztófahaladékot kapott. Az amerikai jogszivilág most nagy érdeklődéssel várja, hogy mi lesz a legfőbb bíróság álláspontja és akasztófára kerül-e Chapman, vagy visszaszál a börtönbe.

— **Gyomorbélvazarovknál, fölvívodásnál, fölbőfögésnél, étvág ytalanságnál** 1-2 pohár természetes „Ferencz József” keserűvíz alaposan kitisztítja az emésztés útjait. Közkórházi jelentésekben olvaszuk, hogy a betegek a Ferencz József-vizet nagyon szivesen isszák és általános dicsérik. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

KÖZGAZDASÁG

Január 15-én életbelép a vasúti tarifaemelés A teher- és személydíjcsabást 15 százalékkal felemelték — az exporttarifá- pedig 20 százalékkal csökkentették

(Bucuresti-Bukarest, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A legutóbbi minisztertanács foglalkozott a CFR tarifaemelésének kérdésével, melyet Vaitoianu közlekedésügyi miniszter terjesztett elő. A minisztertanács hosszabb vita után elfogadta a tarifaemelésre vonatkozó javaslatot, amely szerint január 15-én a személy-, teher- és áru díjcsabást 15 százalékkal felemelték. Ezzel szemben az exporttarifát 20 százalékkal csökkentették. Ugyanígy arányban mérsékel-

ték az expresszvonatok személyjegyeinek árát is.

A tarifaemelés következtében a CFR 1926-ban 3 milliárd bevételre számít, szemben az 1925. évi 2 milliárd 133 millió bevétellel. A vonatkozó dekrétumot, melyben a minisztertanács hangsúlyozza, hogy az emelés csak ideiglenes jelleggel bír, mert a tarifák végleges rendezése az új szállítási nomenklatura alapján fog megtörténni, még e hét folyamán a király fog megterjesztik aláírás végett.

Egész sereg magángazdasági jellegű törvényjavaslat áll készen betérjesztésre

(Cluj-Kolozsvár, január 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A román gazdasági élet rendkívül nagy érdeklődéssel tekint azok elé a magángazdaságot érintő törvényjavaslatok elé, amelyek a liberális kormány már betérjesztette a parlament elé, vagy betérjesztetni készül. Nagy várakozással, de egyben nagy aggodalommal is várják ezeket a törvényjavaslatokat a sorsát, mert a kormány szándékát teljes homály fedi és így a múlt példái okulva, az érdekeltek joggal tarthatnak attól, hogy szomorú meglepetések érhetik őket.

Az illetékes miniszterek többiében tettek ígéretet arra, hogy magángazdasági jellegű törvényjavaslatokat addig nem terjesztene a törvényhozás elé, amíg azokat le nem tárgyalatja az érdekeltek körökkel is. Ezek az ígérek elhangzottak ugyan, de ezzel szemben, mint legutóbb is, a munkásbiztosításról szóló törvényjavaslatnál, betérjesztették anélkül, hogy az érdekeltek kívánásait figyelembe vették volna.

Egész sereg magángazdasági jellegű törvényjavaslat áll már készen betérjesztésre. A munkakamarák létesítéséről szóló javaslat, amely tudvalevőleg egyáltalán nem elégíti ki a munk-

ások és tisztviselők széles rétegeit, nincsen eljve, — amint erről különböző verziók vannak forgalomban — mert a tényleges helyzet az, hogy a munkaügyi miniszter a kamarák felállítására vonatkozó előkészületeket csupán azért szüntette be, hogy a törvény életbeléptetésekor ne kelljen esetleg a már elvégzett munkákat megismételni.

Az új illetéktörvény, a szövetségi törvény, valamint az agrár és ipari oktatásra vonatkozó javaslatok szintén úgy készültek el, hogy még csak véleményadásra sem kériék fel az érdekelteket gazdasági köröket. Különösen súlyosan érinti a liberális törvénygyártásnak ez a rendszere a ceatolt területek gazdasági életét, amelyeknek érdekeit rendszerint figyelmen kívül hagyják.

A legtöbbet vitatott szesz-törvényjavaslat több mint fél éve áll változatlanul és el lehetünk rá készülvé, hogy a pénzügyminiszter többszöri ígérete dacára, egy szép napon meglepetésszerűen betérjesztik és törvényerőre emelik anélkül, hogy a számtalan memorandumokban kért módosításokat figyelembe vennék.

Január 6 hivatalos ünnep. A vasárnapi munkaszünetéről szóló törvény január hatodika, Vízkereszt napját a hivatalos munkaszüneti napok közé sorolja. Ezen a napon tehát az üzletek zárva tartandók.

A mezőgazdasági kamarák költségfedezése. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter ma rendeletet küldött szét az összes adóhivatalokhoz, melyben tudomására hozza, hogy a mezőgazdasági kamarák költségének fedezésére a birtokok és erdőségek holdja után 50 bani adót kell kivetni az 1926 évi adóki-vevényekkel alkalmával.

A Magyar Általános Hitebank nagyarányú tőkeemelése. A budapesti Magyar Ált. Hitebank báró Kornfeld Pál alelnök úján tárgyalásokat folytatott Newyorkban külföldi tőkének bevonása tárgyában. Hasonló tárgyalásokat folytattak Klein Gyula alelnök és Szeitovszky Tibor vezérigazgató Londonban és más európai nagy pénzügyi központokban. A tárgyalások eredményeként nagyszabású alaptőkeemelés áll készülőben. Az alaptőkeemelésben a newyorki tőkés 1 millió angol fonttal vesznek részt; az európai nagybankokkal való tárgyalások még nagyobb külföldi tőkét visznek be Magyarországra.

Ipari tanfolyamok a kamaránál. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara ez évben is több ipari tanfolyam rendezését határozta el. Január 15-én építőipari tanfolyam veszi kezdetét a Farkas utcai polgári polgári iskola egyik termében, amelyet Babelini mérnök fog vezetni és amely március végéig tart. Ez a tanfolyam tulajdonképpen három évig tart, de csak azokban az időszakokban rendezik, amikor az építőipar szünetel. A heti háromórás esti kurzus az építéset összes ágaira kiterjed. Ugyancsak e hó folyamán veszi kezdetét egy kéthetes férfiszabó-tanfolyam is két csoport részére, amelyen a legújabb férfidivat mintákkal fogják a szabó-
parosokat megismertetni.

Értekezlet a Sfatulnál. Közöltük, hogy január 18-án országos kereskedő-kongresszus lesz Bukarestben, amelyen a forgalmi adó eltörlése és a szesz italok elárúsításáról szóló törvényjavaslat ügyében fognak határozni. A kongresszussal kapcsolatosan a kolozsvári Sfatul választmánya szombaton este nyolc órakor ülést tart és ugyancsak szombat estére értekezletre hívta meg a kereskedőket, hogy a kongresszuson előterjesztendő javaslatot megtárgyalják.

A londoni és birminghemi nemzetközi mintavásár. Az angol konzulátus annak közlésére kérte fel Japunkat, hogy az ideai nemzetközi árumintavásárt Angliában február 15 és 26-ika között fogják megtartani egyidejűleg Birminghamban és Londonban. A kiállításon az angol ipari fejlődésen kívül a gyarmatok produktumai is bemutatásra kerülnek. A konzulátus felkéri a vásárt látogatni akaró román kereskedőket és iparosokat, hogy ezen szándékukat feltétlenül jelezzék be valamelyik angol konzulátusnál vagy kereskedelmi ügyvivőnél, hogy megkaphassák a látogatójegyet és szükséges utbaigazítást.

TÖZSDE

Január 5-én

A lej: Zürichben 237 50, Párisban 12 00, Budapestben 323 50, Bécsben —

Kolozsvár. A devizapiac szilárd. Élénk kereslet mellett jó üzleti forgalom alakult ki. Az árfolyamok a következők:

Bécs 31-15—31 25, Prága 6-50—6-52, Budapest 320—323, Páris 8-40—8-45, Zürich 42-40—42-60, Newyork 218-75—219-50, London 1068 1070, Milánó 8-88—8-95.

Zürich. Zariat: Berlin 123 10, Amsterdam 208 15, Newyork 517 25, London 2508-70, Páris 1975 00, Milánó 2086 00, Prága 1532 50, Budapest 72-55, Belgrád 917-50, Bukarest 237-50, Varó 59-50, Bécs 73-00.

Bukarest. Devizák: Páris 8 20, Berlin 52 30, London 1067, Newyork 218-75, Milánó 8-90, Zürich 42-50, Bécs 31-20, Prága 6-50, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 810, német márká 51 50, leva 1 55, török líra 114, font sterling 1055, francia frank 8 40, svájci frank 41-00, orosz líra 9-05, drachma 2-60, dinár 288, dollár 219-00, lengyel forint 26—, osztrák schilling 31-50, magyar korona 31-00, cseh korona 3-45, belga frank 9 80, holland forint —

Bécsi marhavásár. (Saborski és Fiai cég jelentése.) A mai bécsi marhavásáron felhajtás volt 1707 darab. Ebből volt romániai áru 434 darab. Élénk kereslet mellett az árak 10 garással javultak. I a áru 160—185, II-a 130—155 shilling.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönycim: Saborskysöhne
Wien — Elcsillat-hűdemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskildemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthall

Valódi persa-szőnyegek
Alkalmi vétel, olcsó árak. Sternberg, Oradea-Mare, Bul. Reg. Ferd.

KEKSZ
ADLER-nél, Strada Gen. Mosoiu 2.
(volt Kert-utca)

butort, zongorát

Márosvásárhelyre és környékére
SZÉKELY ÉS RÉTI
KÖZVETLEN BÚTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermék
széleskörű szolgáltatásokat legolcsóbban is szerezhetik

A héber nyelv gyors és könnyű elsajátítására legalkalmasabb a közzismert és nagyszertűen bevált

Ráth-féle

שפת עמנו

háter-magyar nyelvkönyv, mely beszerezhető 140 leírás, 10 leírás portoköltség, a Ráth-könyvek nagyromániai képviselőjénél a

„SAFRUTH“

zsidó könyvkereskedésben
Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér 33)
Könyvkereskedők és egyesületek kedvezményben részesülnek

Kir. Ud. Szállító
Művészi kivitelű arany, ezüst és brilliáns ékszeresek.
Leghitebb gyártmányú kar- és zseborák. Ezüst és vöröseskék és dísz tárgyak dúsz választékban.
Fenyő & Braunfeld
Cluj, Piața Unirii 15 sz. világvárosi üzletben kaphatók. — Szolid szabott árak.
Telefon interurban 6-43 sz.

Berlin
Milanó
6-50,

neme:
4, font
i frank
dinar
osztrák
korona

és Fiai
felhajtás
áru 434
garasal
sbilling.

cég

kysőhne
y József
ek címe
rkthall

gek
ern-
Ferd.

biu 2.

fé-

tekintse
g

betortermék
vezetők

átvitására
en bevált

szerezhető
könyvek

H

vi-tér 30)
d-zmény-

állító

s brilliáns

szoborák.
gyak dua

feld

esi üzleté-
bott árak.

43 sz.

cipő-
különlegességek.

cipő-
különlegességek.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Bálint Aliz rádió-hangversenye. Bálint Aliz, hírneves zongoraművész, aki tudvaleg január 11-én a református teológia nagytermében tartja egyetlen romániai hangversenyét, ma szerdán este kilenc órakor Budapesten rádió-koncertet tart. A koncertet az 546 hullámhossz továbbítja a világ minden részébe. Ebből az alkalomból szemelvényt közlünk a budapesti „Az Ujság” kritikájából, amelyben egyik hangversenyről számol be: „Bálint Aliz jeles mestere hangszerének. Tökéletes technika, szines billentés és átgondolt muzsikális előadás jellemzi játékát. Dus fantáziáját és gazdag érzelemvilágát is teljesen bele tudja vinni előadásába. Megérdemelt nagy sikert aratott.” — Kolozsvári hangversenyéhez jegyek a Király-féle könyvkereskedésben (Főter) kapható és este a pénztárnál.

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Uriemberek. Pénteken mutatja be a színház Galsworthy Uri embereit, mely Gesellschaft címen a tavalyi színházi szonéta állandó műsorán van Reinhardt német színházában. Izgalmas, érdekes témájánál fogva igényt tarthat arra, hogy a kolozsvári publikum is epoly lelkesedéssel fogadja, mint a világvárosi színházak közönsége. Nálunk az igazgató vezetése mellett napról-napra a legna yobb előadásokkal próbálják az Uriembereket, melyek szívesen valószínűleg felül fogja a többi az összes eddig bemutatott drámákat. A jegyelővételből arra lehet következtetni, hogy minden előadónál telnek a helyek.

Tündérr királykisasszony. A Leánynevelő otthon a magyar zeneonoziv torium és a Mária Valéria hangversenyző-csütörtökön este jótékonycélú műkedvelő előadást tart a magyar színházban. Az alkalmat Ráczy melódikus muzsikájú Tündérr királykisasszonya és Iltás Divatmalom című Molnár paródiája kerül színi szereplő szereplővé, akik a kolozsvári uritársaságok tagjai.

Dolly és Fraskita. Az idei operett színházi előadások közül kettő van szerdán délután és este másnap. Dolly ismét Neményi László, kikapcsoló Erányi, Iltás, Déry, Levey. Fraskitát Karácsonyi Iltás, kinek partnerei Erányi, László, Iltás.

Magyar Színház vez. részlete

Szerda d. n. 4-ór: Dolly (Neményi, Iltás, Déry vs. Lezállított helyárrak. Sorozat 185)

Szerda este 8-ór: Fraskita (Karácsonyi Iltás, Iltás, Déry, Levey. Sorozat 186)

Csütörtök: Tündérr királykisasszony (Operettjótékonycélú előadás) — Divatmalom (A Vörös Molnár paródiája, először Jótékonycélú műkedvelő előadás. Mérs kelten emelt helyárrak. Sorozat 187)

Péntek: Uriemberek (Ujdoncság, először. Premiere. Sorozat 26 szám. Sorozat 188)

Szombat d. n. 4-ór: Készenléadás, új műsorral. A Fővárosi színház. Repriz. Uj magánú ármok. — (Ujdoncság először) Orw parodia (Lezállított helyárrak. Sorozat 189)

Szombat este 8 órakor: Uriemberek (Napi hírtet 58 szám E. Sorozat 190)

Vasárnap d. n. fél 3-ór: Tündérr királykisasszony (2 előadás). Divatmalom (Jótékonycélú műkedvelő előadás. Rendes helyárrakkal. Sorozat 191)

Vasárnap d. n. fél 6-ór: Uriemberek (Ujdoncság harmadszor Lezállított helyárrakkal. Sorozat 192)

Vasárnap este háromnegyed 9-ór: Orlov (Rendes helyárrak. Bérletszűcset. Lányel Iréncel, Neményi, László, Iltás. Sorozat 193)

Hétfő: Uriemberek (Napi hírtet 59 szám A. Sorozat 194)

Comunitatea Bisericeasca Evreasca Iuj — Kolozsvári Hitközség. — Biroul: Calea Reg. Ferdinand 64.

No 7—926.

Pályázati hirdetés.
Hitközségünk előjárósága pályázatot hirdet egy pénzbazsedői állás azonnali betöltésére. Pályázhatók oly vallásos és óradétképes egyének, kiknek a városban e téren is kellő gyakorlatuk és ismerettségük van. Fizetés meggyezés szeriut. Pályázatok az előjáróság címére a hitközség irodájába küldendők legkésőbb t. hó 15 ig.

Az Előjáróság

Eau de Cologne

No 4711.

Kapható minden szakbavégő üzletben.

Hölgyeim! Tüthalmazott raktár miatt **rendkívül elárusítás!**

Dáttin kalapok ..... 150 lej
Ficé dírttermék ..... 175 lej
Bárceny modell-k ..... 250 lej

IDEAL kalapüzlet
Cluj, Calea Reg. eie Ferdinand 8.

Telefon 446

SINGER

Piaja Reg. Ferdinand 66. (Főter) Tárna Maros

Sifonfejgyár
és nikkelező telep. Szikvizes és fracherlis üvegek, valamint mindenféle gumik gyári raktára. Üvegásvédés. Régi fejek átvarrása a legelőnyösebb árbas.

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

Gyapjamosóda, gyapjufésülde, kamgarn, vigogne-szövöde, takácsmühelyek, mügyapjagyár, apratura, festöde.

Közt és szövödtárgyár
Körülbál 2000 munkást foglalkoztat. Saját konfekció és juhtenyésztés

Likör nagykereskedők és italmérők figyelmébe!

A „Monitorul Oficial” hivatalos lap 139/27 számában 1925. június havában megjelent 1221 sz. magas királyi decretum szerint 1926. január 1-től mindazok, kik eddig likörök hideg uton való gyártásával foglalkoztak, a naptól fogva csak speciális autorizáció alapján, meleg uton és csak természetes liköröket készíthetnek, italmérők maguk liköröket és rumokat hideg uton hízítg, mint eddig, nem állhatnak elő és italszükségletüket csak „Autorizált likörgyáraktól” szerezhetik be és ezt az ellenörzés alkalmával igazolni tartoznak.

Likör nagykereskedők és italmérők figyelmébe ajánljuk

Románia legjobban berendezett és a Ministerul Sanitáti Publice Bucuresti által 14226/1923 számmal autorizált gőzüzemü „Bogsza” likörgyárunkat melynek természetes uton előállított gyártmányaiért felelősséget vállalunk.

Likör nagykereskedőknek

továbbárusítás céljából nagyobb vételnél megfelelő kedvezményes árakat és feltételeket nyújtunk.

BOGNÁR & SZÁNTÓ
Erdélyi Kereskedelmi Részvénytársaság, Cluj, Calea Regele Ferdinand 70. Likörgyár, bor, sör és szesz-nagykereskedők.

Interurbán telefon: 3-32. Távirati cím: „Bogsza”.

Róth

cipésznel
Szép-u. 2.
szám alatt
készülnek
a legújabb
divatú

**cipő-
különlegességek.**

